

WAT BEN JE MOOI, MIJN LIEF!

Een spiritualiteit van de liefde op de tonen van het Hooglied

Vooraf...

Gehuwde mensen krijgen soms te horen dat zij door voor elkaar te kiezen, niet meer voor God kunnen leven. Niets is minder waar. Precies omdat mensen voor God leven, kunnen ze in welke relatie dan ook dieper voor de 'ander' kiezen. Wellicht is dit het geheim van heiligen die ook grote minnaars waren, zoals Hadewijch, Teresa van Avila, Franciscus van Assisi, Augustinus...ⁱ Alle liefde is toch uit Hem. Dat is m.i. de boodschap van het door veel heiligen geliefde bijbelboek 'Hooglied van de Liefde': de liefde is één en uit God. Ook al komt het woord God nauwelijks voor in het boek. We hebben maar lief om d a t Hij ons liefheeft en zoals Hij ons liefheeft. Dat dit zoals in het Hooglied hartstochtelijk, warm en zinnelijk kan, in heel de rijkdom van onze mensentaal, is verrukkelijk. Het toont ons dat geestelijke rijpheid in vriendschap en liefde niet wil zeggen dat je 'vergeestelijkt' dus a-lichamelijk liefhebt, maar integendeel: juist door een diepe spiritualiteit, een intens geestelijk leven, leer je in zuiverheid aan te raken en aangeraakt te worden. 'Het lichaam van de man en de vrouw worden in het Hooglied naar waarde geschat en bewonderd. Dit staat diametraal tegenover elke cultuur die vijandig opgesteld staat tegenover lijf en liefde. De bezinning op de oorspronkelijke betekenis van het Hooglied kan ons bevrijden van strekkingen binnen onze eigen geschiedenis, die vijandig staan tegenover de beleving van lichaam en liefde. Correct heeft het Hooglied gezien dat er in de zogenaamde 'lichamelijke liefde' een kracht woont die het puur menselijk-lichamelijke overstijgt. In de seksuele liefde huist een goddelijk vuur.ⁱⁱ Het is het lied van de ontsluiting van de mens, die naakt de liefde uitdanst, zonder sluier, zonder leugens, in de nederigheid én de heerlijkheid van de liefde.ⁱⁱⁱ Maar we kunnen er niet om heen: grote mystici zoals Bernardus beschouwden het Hooglied (jammer genoeg) als een bijbelboek dat alleen mocht worden gelezen en bestudeerd door mensen die al helemaal waren 'gezuiverd en onthecht' van lichamelijke verlangens... Nochtans is het zeker geen boek dat moet worden voorbehouden aan een aantal

begenadigde mensen. 'Het Hooglied is een boek voor iedereen, een boek dat de weg van de liefde ten einde toe laat terugvinden en doorleven.'^{iv} Het is dus ook niet alleen maar een boek voor gehuwden! Hoe je ook leeft, liefde blijft de kern van je bewegen, voelen, denken.

(1,1) Het Hooglied van Salomo

Er is al veel inkt gevloeid over het Hooglied, maar niemand raakt er echt wijs uit, zelfs de exegeten niet. Gelukkig! Zoveel vragen houden mensen al eeuwenlang bezig.^v

Werd het boek in de 10de eeuw voor Christus geschreven? In de 5de of de 3de? Maar heeft deze vraag veel belang, als je gelooft dat liefde van alle tijden is?

Terwijl men geruime tijd aannam dat koning Salomo de auteur was, tast men nu compleet in het duister over wie het lied componeerde.

Sinds de 19de eeuw groeiden er verschillende interpretaties over het ontstaan: is het pure liefdeslyriek, een verzameling bruiloftsliederen of juist een doorlopend geheel; is het ontstaan onder heidense (kanaänitische) invloed of mogen we het beschouwen als een theaterstuk over de liefde?

Heel lang werd het Hooglied louter allegorisch uitgelegd, zowel in de joodse als in de christelijke exegese. Beschrijft dit bijbelboek de relatie tussen God en het volk Israël? Tussen de ziel en haar Heer? Tussen God en Maria? Of de Kerk? Ongetwijfeld kun je het Hooglied lezen vanuit het oogpunt van elk van deze relaties. Maar laten we vooral niet vergeten het lied 'letterlijk' te verstaan: als een liefdeslied tussen twee mensen, die geschapen zijn naar Gods beeld. De liefde van God impliceert immers elke menselijke liefde. Een evenwichtig besluit vinden we bij de exegeet Franz Rosenzweig in zijn boek *Der Stern der Erlösung* (1921). Hij noemt het Hooglied het kernboek van de openbaring omdat het een lied is over de menselijke liefde, die haar oorsprong vindt, zoals elke menselijke liefde, in God. 'Ik en jij' vormen de grondtonen van het Hooglied, aldus Rosenzweig, en niets is vergankelijker dan 'ik en jij'. Toch blijkt uit het lied dat liefde eeuwig is. Het 'ik en jij' wordt overstegen in het hoogtepunt van het lied (8,6-7)

waarin de liefde vergeleken wordt met de dood, en eeuwigheidswaarde heeft. M.a.w. het Hooglied nodigt ons uit om mensen te worden met een warm hart, die zich affectief ten volle durven ontplooien. Dat is treden in het voetspoor van Jezus die niet bang was om zich te laten ontroeren, die teder was, vriendschappelijk omging met mannen én vrouwen in een tijd dat dit nog niet evident was. Je ten volle ontplooien betekent echter niet dat je zomaar je eigen gang kunt gaan, dat je jezelf niets zou moeten onthouden of niet weerhouden. De beleving van seksuele liefde als zielloos consumptieartikel wordt in het Hooglied resoluut afgewezen.^{vi} Het Hooglied bezingt een middenweg die veel eeuwenoude spiritualiteiten nog niet kennen, omdat ze krampachtig blijven balanceren tussen het alles of niets.

Dit boek over spiritualiteit van de liefde biedt je weinig exegese aan. Het heeft zeker niet de pretentie de enige en ware lezing van het Hooglied te zijn. Het is een eenvoudige 'close reading': we kleuren de tekst vanuit eigen ervaren, aanvoelen, beleven - als vrouw, gehuwde, moeder, vriendin, geassocieerde van de Karmel. De tekst is springplank om na te denken over hoe je vandaag een liefdevolle relatie met God en mens kunt ontplooien. En over hoe die twee verweven zijn in elkaar, spiegel worden voor elkaar, opdat het Hooglied dat beweegt tussen God en jou het hooglied tussen jou en je geliefde anders zou maken. Opdat wij opnieuw dankbaar zouden worden voor het sacramentele, het heilige waarmee wij aan elkaar worden verbonden: God zelf in zijn gunnende liefde, die altijd eenwording en eenheid wil laten groeien, zij het in de eucharistie, in vriendschap of huwelijk, in gemeenschap of waar dan ook.

In de Hebreeuwse bijbel heet dit boek 'Lied der Liederen' (*shir hashirim*), wat zoveel wil zeggen als: het mooiste, het prachtigste lied. Temidden van alle bijbelboeken van de Tenach, wil dat al heel wat zeggen! Onze benaming 'Hooglied' komt van het Duitse 'Hohelied', een vertaling die Luther eraan gaf (1545). 'De Geschriften zijn heilig', leerde Akiva^{vii}, die door Romeinse soldaten gemarteld werd in 135, 'maar het allerheiligste is het Hooglied.' Deze Joodse martelaar en minnaar zorgde ervoor dat het Hooglied in de canon van de bijbel werd opgenomen. Veel later zal er nog iemand een hooglied van de liefde schrijven: Paulus van Tarsus, aan de christenen van Korinthe (1Kor 13). Op een pleintje in het oude Korinthe heeft men Paulus' tekst, omdat hij wondermooi is, in vier talen in een kleine obelisk gebeiteld. Men zou dat met het

Hooglied ook kunnen doen. Dit boek wil je alvast uitnodigen de inhoud van het lied in je hart te beitelten...

(1,2) *Overstelp mij met **de kussen** van je mond!
want je **liefkozingen** zijn zoeter dan **wijn**.*

'Dat hij mij kusse met de kussen van zijn mond!' luidt de oude vertaling. Ik heb al veel boeken gelezen, maar ken er niet één dat zo direct begint... Is het 2de vers al teken van schaamteloosheid, en dus precies dat wat we in de liefde niet nodig hebben?

Veeleer is de hartstochtelijke vraag van het meisje bevrijd van valse schaamte. Ze lijkt te leven in de tijd van voor het vijgenblad, in de tijd van de onschuld. Men zegt wel eens dat het Hooglied het bijbelboek is dat de zonde niet kent. Dat erotiek en seksualiteit in verband met zonde zouden kunnen gebracht worden, is vreemd aan het Hooglied.^{viii} De vraag van de vrouw getuigt van respect en deemoed, van verlangen en verwachting. Maar tezelfdertijd van 'de durf en de onstuimigheid'^{ix}, die zo eigen zijn aan een liefde die al ruimer en rijper is geworden, die zichzelf durft te zijn, en het beste durft te verwachten, zoals Paulus schreef: 'De liefde gelooft alles, hoopt alles, vermag alles' (1Kor 13,7). Meteen wordt de 'middenweg' duidelijk: aan het krachtige verlangen wordt richting gegeven door het respect voor de vrijheid van de geliefde. Dat is weerhouding. Sommige exegeten (zoals Chouraqui) vertalen dit vers ook niet met een wens, maar met een vaststelling: hij zal me kussen. Het meisje gaat uit van de zekerheid dat haar geliefde haar zal herkennen, naar haar zal verlangen, haar strelen en omhelzen.

Het woord voor 'kussen' (nashak) heeft in veel Semitische talen de betekenis 'samen ademen, hetzelfde ruiken'. Kussen is iemand de vrede toeademen, zeiden de woestijnvaders al. Met respect in je hart kun je van geen enkele geliefde (man of vrouw, vriend(in), kind) een kus afdwingen. Je mag dit teken van liefde niet afdwingen. Je kunt er wel naar verlangen, erom vragen, ja, een zoen verwachten – heel intens, met nadruk, zoals in de Hebreeuwse tekst wordt gesuggereerd door de toevoeging van 'van je mond'.

Bij uitstek moet je echter ontvangen. Is niet heel de menselijke seksualiteit gegrond op de fundamentele eerbied niets van de ander op te eisen?

Het lijkt wel een spiegel van ons gebedsleven. Je kunt God immers tot niets dwingen. Je wéét dat Hij je liefheeft, maar je kunt niet eisen dat Hij zich laat voelen. Bernardus zei zelfs dat je er niet aan toe bent zijn kussen te vragen, als je niet eerst twee andere kussen hebt gegeven: een kus aan zijn linker- en een kus aan zijn rechervoet. Daarmee omhels je én zijn gerechtigheid én zijn barmhartigheid. Alleen kijken naar zijn gerechtigheid, zou je doen vertwijfelen. Alleen rekenen op zijn barmhartigheid, zorgt voor een onrustbarende gerustheid...^x

Je herkent wel zijn 'kussen' en 'liefkozingen' in elke aanraking, elke tederheid die tussen Hem en jou beweegt, vaak zo onverwacht. In de stilte, in je gebed, in mensen. Het Hebreeuwse woord voor liefkozingen vindt zijn oorsprong in een woord uit de kindertaal, 'dodi', dat 'borsten' of 'schoot' betekent. Precies door het feit dat het uit kindertaal is ontstaan, zoals onze 'mama', geeft het een bijzondere warmte en geborgenheid, als van tedere knuffels die een moeder aan haar kind geeft. De geliefde onderscheidt zich in dit vers al door zijn tederheid, in het volgende door zijn 'geur' - en ten slotte door zijn naam..

Sommige auteurs gaan erg ver in de interpretatie van dit vers: 'Dat hij me kusse' zou slaan op de Vader, van wie alle initiatief uitgaat. Hij is het principe van de tederheid, de bron van de liefde. 'Zijn mond' slaat op de Zoon, het Woord, openbaring van de Vader. Alles wat wij over de Vader weten, komt voort uit de mond van de Zoon. De heilige Geest is 'de kussen' die de Zoon voor altijd in onze harten drukt. Het is dezelfde kus die de Vader en de Zoon met elkaar verbindt in de schoot van de Drie-eenheid.^{xi}

Elk ogenblik waarop het lijkt of God met zijn vinger zacht langs je ziel strijkt, is als een kus. 'Het is duidelijk dat een kus teken is van vrede en diepe vriendschap tussen twee', zegt Teresa van Avila.^{xii} En de vonk springt over... Hoe eigen is deze uitdrukking aan de menselijke liefde! Hoe bekend ook in de mystieke literatuur, die spreekt over het 'genieten van God'.^{xiii} Het woord 'genieten' is in het christendom bijna verdacht geworden, maar bij mystiekers vind je het bladzijde na bladzijde. 'Daartoe is het wél nodig dat valse godsbeelden uit ons leven verdwijnen en plaats maken voor het godsbeeld dat Jezus ons bracht: God is liefde en niets anders dan liefde...'^{xiv}

Je kunt naar die intense gebedsmomenten verlangen, ze verwachten, je ervoor inspannen. Uiteindelijk echter kun je ze alleen maar vragen, in kleinheid. 'Het is wel zeker dat zo 'n gunsten niet uit onszelf komen. Het enige dat in onze macht ligt, is vragen en verlangen dat God ze ons geeft.'^{xv} Want wie ben ik dat Hij zo goed voor me is? 'De liefde die Hij voor ons had en nog heeft verwondert mij en doet mij, wetend wie wij zijn, veel meer nog verlegen staan.'^{xvi} Trouwens, wie ben ik dat mijn man of vrouw me liefde toont?

Alleen al in dit eerste vers krijgt Psalm 63 zijn volle betekenis: 'God mijn God, naar U blijf ik zoeken, mijn ziel dorst van verlangen naar U.' Als je tracht deze psalm ook in de mond van God te leggen, gaat een nieuwe werkelijkheid voor je open: niet alleen gelovigen verlangen naar Gods nabijheid, God verlangt ook naar onze nabijheid, onze kus. En misschien nog veel hartstochtelijker dan wij ooit zullen kunnen verlangen. Zou Hij er niet even verwonderd en dankbaar om zijn? We proberen de woorden van de psalm in zijn mond te leggen:

*Mens, mijn mens, naar jou blijf Ik zoeken,
Ik dorst van verlangen naar jou!
Al wat Ik ben gaat uit naar jou,
in een troosteloos dor land zonder water.
Hoe kijk Ik naar je, daar waar je leeft
om te ontdekken hoe goed je wel bent.
De genade die Ik je wil geven
gaat boven dit leven.
Ik kan niet ophouden
het goede in je te benoemen!
Tot in het oneindige wil Ik je blijven zegenen,
je naam noemen, mijn hand uitstrekken naar jou.
Jou zien geeft me mijn kracht,
Ik jubel als Ik je naam noem!
Dag en nacht ben Ik met je bezig.
Heb Ik je niet altijd willen helpen?
Jou zoek Ik, jou hang Ik aan,
Ik blijf je vasthouden!*

Net als tussen 'menselijke' geliefden, is de kus van dé Geliefde niet vrijblijvend. Je kunt ervan genieten, je ervaart dat ze je vreugde geeft 'zoeter dan wijn'. Maar een kus of een omhelzing staat nooit 'op zich'. Als ik mijn kindjes knuffel, schuilt heel mijn tederheid en zorg voor hen in die omhelzing. En de bevestiging: ik laat je niet alleen. Als ik zussen of broers in het geloof omhels, drukken we verbondenheid en genegenheid

uit. En de affirmatie: ik wil je dragen, minstens in mijn gebed. Als ik mijn man een zoen geef, druk ik mijn liefde uit, mijn trouw. Meer nog: met onze zoen weken we bij elkaar een stroom van gevoelens en verlangens los. Een gemeente kus gaat helemaal door je uit, hij gaat door hart en nieren, buik en tenen. Je wordt er bij wijze van spreken 'dronken' van omdat hij 'zoeter is dan wijn'.

In de relatie met God is dat ook zo: eens 'gekust' door Hem, raak je niet meer van Hem los. Eens de vonk overgeslagen, raak je in vuur en vlam. Je verlangt nog meer in zijn nabijheid te leven, je wilt altijd dicht bij Hem zijn. Daarbij wekt Hij in je verlangens die er zijn om door Hem vervuld te worden. Gelukkig zei Thérèse al, vol geloof, dat God ons niet laat verlangen als Hij dat verlangen ook niet wil vervullen. En hoe heeft zij verlangd! Haar gedicht, *Au Sacré Coeur de Jésus*, spreekt voor zich:

*'Ik heb nood aan een hart dat brandt van tederheid,
dat nooit afluait me te steunen,
dat alles in mij liefheeft, zelfs mijn zwakheid...
dat me dag noch nacht verlaat.
Ik heb geen mens gevonden
die me altijd liefheeft, zonder ooit te sterven.
Ik had een God nodig die mijn natuur aannam,
die mijn broer werd en kon lijden!'^{xvii}*

De innigste kus van God aan de mensheid is ongetwijfeld zijn menswording. Er is geen betere manier om dicht bij zijn mensen te komen dan zelf mens te worden. Jezus, Gods zoen, in de wereld gekomen om ons te ver-zoenen. De eucharistie is tot op de dag van vandaag één van de meest intense 'kussen' van God, zoals Cyrillus van Jeruzalem en Ambrosius al preekten.

Het is toch wel belangrijk te weten dat in het Hooglied verlangen niets te maken heeft met begeren vanuit egoïstische motieven. Het is geen willen hebben, pakken, voor zich houden. Het gaat hier over het pure verlangen bij de ander te willen zijn en te blijven om hem of haar gelukkig te maken, in vrede te brengen. In hart en nieren, 'met heel mijn hart, heel mijn ziel, al mijn krachten'. Je gaat toch ook niet in gebed naar God puur om het ene na het andere te verkrijgen van Hem. Je maakt tijd voor Hem omdat je bij Hem wilt zijn, omdat je het vermoeden hebt dat Hij blij is met je aanwezigheid bij Hem. Zo wordt je gebed echt 'godsdiens'. Dienst aan God, om Hem gelukkig te maken, om Hem te zoeken, niet jezelf.

In deze eerste verzen spreekt de vrouw uit dat je, als je bij diegene bent die je liefhebt, soms tijd en wereld vergeet, alsof je dronken bent van liefde – zoals al werd gezegd van de liefkozingen, 'zoeter dan wijn'. Door gewoon bij elkaar te zijn geef en ontvang je in die mate vreugde, dat je tijd en ruimte rondom je vergeet, zo opgaand in elkaar, dat de geliefde alleen genoeg is. Precies dat gebeurt ook in het gebed van rust, wanneer je ervaart dat alles in jou wordt stilgelegd, als een kabbelend beekje dat eindelijk mag uitmonden in de Oceaan. Een ervaren dat je doet zeggen 'alleen de Geliefde is genoeg' – solo Dios basta...

*(1,3) **Je zalven** zijn heerlijk om te ruiken
en de **klank van je naam** is als een rijk **parfum**;
daarom hebben de meisjes je lief.*

Het is nooit om het even door wie je wordt gekust... Vanaf het begin maken jongen en meisje in het Hooglied elkaar duidelijk dat er wel degelijk specifieke dingen zijn waardoor zij precies elkaar zo liefhebben. Ze zullen elkaar verder in het lied telkens opnieuw trachten te beschrijven, maar het lukt nooit helemaal.

Vers 3 is een eerste aanzet om het specifieke in elkaar te benoemen. Zalven en parfums hebben in ons leven én in de bijbel een bijzondere betekenis. Geuren kunnen heel wat teweeg brengen in ons binnenste, omdat zij het 'typische' aangeven. Een gezin heeft zijn eigen 'geur', die overal in huis hangt; een niet-gezinslid herkent hem als hij binnenkomt. Bepaalde geuren roepen herinneringen op aan prettige of minder prettige ervaringen. In ieder geval hebben geurtjes iets specifiek. Bovendien dringen ze overal in door.

Als 'geuren' in de bijbel worden versterkt door zalven en parfums, wil men het rijkelijke, soms zelfs het koninklijke van iemand aantonen.^{xviii} Vaak is de symbolische betekenis ook de toegang tot of de aanwezigheid zelf van God – zoals wierook in onze kerken duidt op de geur van Gods aanwezigheid. Zalf kan een mens dan weer doordringen van heiligheid of beter: door zalving omhult de grote Geliefde je,

doordringt Hij je leven, elke vezel van je hart.^{xix} 'Van Jou vloeit, om over mij te vloeien, de zelf van je naam en ze vertedert al mijn hardheid, verzacht mijn ruwheid, geneest mijn zwakheid.'^{xx} In Exodus 30, 22-33 blijkt dat heel sterk: 'Toen sprak de Heer tot Mozes: Neem de fijnste geurige kruiden: ... mirre, ... kaneel, ... kalmus, ... laurier en... olijfolie. Bereid daarvan heilige zalfolie, een geurig mengsel zoals ook een reukwerker dat maakt. Het zal heilige zalfolie zijn. Daarmee moet je de tent van de samenkomst zalven, de ark met de verbondsakte, de tafel met toebehoren en het wasbekken met onderstel. *Zo wijd je dit alles en het zal hoogheilig zijn. Ook Aäron en zijn zonen moet je door zalving wijden...*'

In Ex 30,34-38 zegt God uitdrukkelijk dat Mozes een kleine hoeveelheid van een parfummengsel van geurige kruiden, storaxbalsem, onyx, galbanum... en wierook, moet leggen 'voor de verbondsakte in de tent van de samenkomst *waar Ik tot u kom.*'

Je zou kunnen zeggen dat het meisje in dit vers uitroept: je bent heerlijk zoals je bent! Ik aanvaard je en hou van je omdat je bent wie je bent. In de symbolische betekenis staan zalven en parfum voor de uitstraling, de goedheid van de ander, het beste in hem of haar. De liefde dus. De geliefden heiligen elkaar door de liefde (God) tussen hen. Dat is hun 'wierook'. Het versdeel dat erop volgt laat dat ook uitschijnen: *De klank van je naam is als een rijk parfum.* De naam - nergens gespecificeerd - die zij elkaar geven is 'liefde'. In het Hebreeuws staat er 'olie' in plaats van 'parfum'. Olie versterkt je lichaam, verzacht de pijn. Als de naam van je g(G)eliefde in je opkomt, heeft dat inderdaad een effect, omdat je de naam associeert met zijn of haar liefde. De naam van Jezus noemen, doet iets in je oplichten, erover mediteren voedt je, hem aanroepen verzacht de pijn.

'Naam' heeft in het Hebreeuws heel vaak de betekenis van 'persoon' of wat die persoon ten diepste is. Als men zegt: 'de Naam van de Heer zij geprezen', bedoelt men altijd God zelf. Zowel zelf als naam wijzen hier op de eigenheid van de geliefde. Maar die eigenheid is niet zo makkelijk te omschrijven, zoals ook later zal blijken als in het lied de vraag wordt gesteld: 'Wat maakt jouw liefste anders dan de anderen?' Wat maakt Jezus zo dat je Hem liefhebt? Wat maakt je geliefde tot hem of haar die je liefhebt?

Je kunt daar veel antwoorden op geven, uitweiden over allerlei karaktertrekjes, kwaliteiten... om dan te besluiten dat je nog andere mensen met die kwaliteiten kent. De essentie is niet te vatten in eigen-aardigheden. Misschien is het gewoon... de naam zelf.

Het is belangrijk je in relatie met mensen én met God regelmatig af te vragen wat zijn of haar 'kostbaarste' is, de eigenheid. En of je hem of haar – of Hem – eigenlijk wel bemint om dit essentiële. En het is goed oog te hebben voor de 'zalven', het 'parfum' die je huis vullen. Voor elk koppel, voor elke liefdesrelatie is dat anders.

Wat is Gods parfum? Zijn Woord in de bijbel, zijn menswording, zijn bevrijding, zijn sacramenten, zijn heilige Geest? Of is het Maria?

*(1,4) **Trek mij mee**, laten we vluchten,
neem mij mee, koning, **in je vertrekken!***

Als in jou dit alles wordt losgeweekt, vormt de vraag zich vanzelf op je lippen: 'Trek me' - in je vertrekken, zegt het Hooglied. Neem me mee naar waar je woont, waar je leeft, denkt, doet, want ik wil bij je zijn om je gelukkig te maken, daar waar jij wilt zijn.

Het is werkelijk genade te mogen zijn waar je g(G)eliefde is. Je wordt ernaar getrokken zonder dat je er bepaalde prestaties voor moet leveren, tenzij het aanbieden van je verlangen en je ontvankelijkheid. 'Iemand die zegt: 'Trek mij', zo wist Gregorius de Grote, 'draagt in zich tezelfdertijd een verlangen en een onvermogen.'^{xxi}

Zoveel mystieken begonnen hun gebed met het eenvoudige 'Trek me!' In deze twee woorden maak je meteen duidelijk dat het schenken van de ander of Ander altijd genade is, om niet. Johannes van het Kruis drukte het zo uit:

'Laat niet langer op U wachten, mijn God.
Want hoe kan ik mij ontdoen
van mijn beperktheid en begrenzingen
als U mij niet opheft in uw zuivere liefde?
Hoe zal ik kunnen naderen tot U
als U me niet omhoogtrekt
met dezelfde hand

als waarmee U me geschapen hebt?^{xxii}

Het 'getrokken worden' overkomt je zonder dat je het zelf in handen hebt, is dus absoluut niet afhankelijk van een of andere prestatie. Het is iets dat je uit handen gééft, dus nooit zelf wilt bemeesteren. Je staat voor de ander in heel je onmacht, niet in staat om zelf bij hem te raken. Je hebt alleen maar een vraag op je lippen, opnieuw zo vrijmoedig als toen je om een kus vroeg, maar je bent afhankelijk van zijn antwoord. Het toelaten van deze onmacht druist in tegen het moderne denken over zelfstandigheid en onafhankelijkheid. Toch is het eigen aan de liefde niets te willen forceren, je niet op te dringen.

Opnieuw klinkt in dit vers het verlangen door, maar dan wel heel concreet: 'Neem me mee naar waar je woont' vertaalt de gezonde nieuwsgierigheid naar wie de ander is, midden in zijn 'biiotoop', daar waar hij ademt en leeft en huilt en lacht. Meteen begrijp je dat dit verlangen niet gericht is op de eigen bevrediging, maar op de ander. Het gevoelen 'krijgen' dat je iemand kunt boeien, dat hij of zij je de moeite waard vindt om een eind met je op weg te gaan, om naar je verhaal te luisteren en te zien hoe en waar je woont, maakt gelukkig.

Dit is een element van de liefde dat niet alleen hoort bij het eerste liefdegevoel, bij het toeslaan van de verliefdheid waardoor je de ander helemaal wilt kennen. Veel mensen die jarenlang samen zijn, vergeten wel eens dat precies dit de vraag is van elke dag 'Trek me mee!' Laat me toe in wat er omgaat in je hart, deel met mij hoe je voelt, waarover je droomt, wat je nog wilt bereiken, wat voor jou de essentie van ons leven is.

Het Hebreeuwse woord voor 'trekken' dat hier wordt gebruikt, *msjk*, vind je overigens vooral in profetische teksten in de zin van 'bekeer je tot God'. De tweede en derde betekenis van de stam *msjk* van het in het Hebreeuws gebruikte werkwoord, roept bovendien de duur op: gedurende lange tijd trekken, geduld hebben; volharding tonen. Trekken en getrokken worden is, net zoals bekering, niet één moment en heel eventjes. Het is een leven lang...

Je moet door elkaar getrokken worden om samen te kunnen 'vluchten', niet ieder voor zich. Om samen te kunnen blijven in het vertrek dat je gedurende jaren opbouwt.

Het verlangen 'Trek mij mee' ligt niet ver weg van de vraag die Johannes' leerlingen stelden aan Jezus, op aansporen van de Doper: "'Rabbi, waar houdt U uw

verblijf?" Hij antwoordde: "Kom mee en je zult het zien." Ze gingen mee, en zagen waar Hij zijn verblijf hield. En ze verbleven die dag bij Hem' (Joh 1,38b-39). Is geloven niet elke dag trachten te horen hoe Hij tot ieder van ons zegt 'Kom en zie' en dan met Hem meegaan en verblijven waar Hij verblijft?

*(1,4b) Wij willen **juichen**, ons over jullie verblijden,
wij willen zingen **over jullie liefde**, zoeter dan wijn:
iedereen moet wel van jullie houden!*

Telkens het koor een vers zegt of zingt, zoals hier, krijgen we een adempauze na een sterk moment, als een kort muzikaal intermezzo. Het eerste uiten van liefde en verlangen in vv. 2-3 was zo 'n sterk moment. Er is bovendien een breuk met de 'bekentenis' van het meisje in vers 5. Dus: eventjes pauze om de woorden van de eerste verzen te laten bezinken. En wat kun je in een adempauze beter doen dan blij zijn om de liefde?

De verzen die in het Hooglied worden toegeschreven aan het koor, lijken me telkens opgeroepen te worden door de heilige Geest, die ze op zijn beurt in de 'mond' van de Kerk legt.

De vreugde, het juichen is uiteraard een gave van de Geest: 'Zing voor God met een dankbaar hart psalmen en hymnen, ingegeven door de heilige Geest' (Kol 3,16). Uiteraard juichen we niet zomaar, maar om de liefde die we zien. Het is precies de Geest die mensen de ogen opent voor de liefde die uit God is. Daaraan zou men christenen van alle tijden herkennen: 'Zie eens hoe zij elkaar liefhebben!' De liefde, zo zingt het koor als een echo van de vrouw, is zoeter dan wijn. Wijn is in de bijbel telkens opnieuw teken van vreugde en leven: 'Hij laat gewas groeien om wijn te winnen die het hart van de mensen verheugt, en olie die zijn gelaat doet glanzen' (Ps 104,15). Het ontbreken van wijn bederft het feest. Maar liefde is nog zoeter dan wijn, omdat ze precies de bron is van vreugde en leven.

De vreugde die spreekt uit het koorvers, doet denken aan een kerkgemeenschap die het sacrament van de liefde meeviert, die getuige is van de hoop en het geloof, de

trouw van twee mensen. Maar meteen is de aanwezigheid van 'derden' - en dat is het koor zonder twijfel – ook een oproep voor de geliefden. Vers 4b lijkt een stuiterende bal te zijn: als anderen zich verheugen over je liefde, hoeveel te meer moet jijzelf dan niet stilstaan, juichen, blij zijn, zingen om de liefde die in je leeft? Het juichen van de getuigen om de liefde nodigt uit tot een dankgebed van de geliefden zelf.

We hebben er nood aan dat anderen, van buiten af, onze liefde bevestigen, er mee blij om zijn, ervoor bidden. Even hard hebben we het nodig dat anderen de liefde die we voelen voor God bevestigen, ervoor danken, ons bemoedigen. En dat vinden we minder vanzelfsprekend.

*(1,5-6) Ik ben donker, maar bekoorlijk, dochters van Jeruzalem,
als tenten van Kedar, als paviljoens van Salma.
Minacht mij niet omdat ik donker ben: de zon heeft mij gebruind.
De zonen van mijn moeder waren hard tegen mij;*

'Ik ben donker maar bekoorlijk. Minacht me niet!' In en door de ogen van de ander worden we vroeg of laat geconfronteerd met onze schaduwzijde, met ons hart dat is gebruind door ons verleden, door onze beperktheden, onze kwetsuren. Ons hart is in de 'nacht', misschien in eenzaamheid of ballingschap. We zijn als Job die sprak: 'Mijn huid wordt zwart' (Job 30,30).^{xxiii} Ook al behoren de kwetsuren tot jaren die voorbij zijn, tot een periode dat we onze geliefde misschien nog niet kenden, ze zullen stuk voor stuk de kleine en grote stenen worden op onze weg van de liefde. Aan een echte liefdesrelatie begin je met heel je zijn, met alles wat je tot op dat ogenblik hebt meegemaakt. Het vraagt moed – en ook weer een ruimere en rijpere liefde - om aan de ander te zeggen dat er donkere hoeken in je hart zijn, die het groeien van de liefde op een bepaald ogenblik kunnen belemmeren. Maar er is geen andere weg. Bekoorlijkheid en donkerte gaan hand in hand. Het heeft geen zin enkel je schoonheid op te voeren.

We zitten er vandaag wel wat mee. Onze maatschappij is zo georganiseerd dat er nauwelijks ruimte overblijft voor falen – zeker niet voor het toegeven van je fouten, voor het erkennen van je gebrokenheid. Veel relaties lopen spaak omdat we onze

beperktheden niet over de lippen krijgen. Ook de relatie met God. Nochtans weten we het uit zoveel bijbelverhalen: Hij heeft alle zondigheid in zijn barmhartigheid ingesloten. 'Al ben ik ook ellendig en armoedig, de Heer draagt zorg voor mij' zingt de psalmist (Ps 40,18). We mogen voor Hem staan in onze liefde én in ons tekort aan liefde. 'Wij zijn van U met al ons kwaad.' Alleen is het zo lastig om dit alles uit te spreken... Het sacrament van de verzoening is misschien wel het sacrament dat we in onze tijd het meeste nodig hebben. Toch vragen nog weinig gelovigen ernaar. Ze beweren hun 'donkerte' zo wel kwijt te kunnen aan God, ze gruwelen ervoor zich uit te spreken tegenover een ander mens, zij het dan de vertegenwoordiger van God.

Voor God mag je nog zo bruin of zo zwart of zo bleek zijn als maar mogelijk, als je vraagt dat Hij naar je kijkt, word je bekoorlijk onder zijn blik.^{xxiv} Vanuit dit geloof mogen we er ook op vertrouwen dat 'de goedheid en de liefde in de ander juist worden gewekt door hulpbehoevendheid en defecten.'^{xxv} Het getuigt nog van een angstige liefde te denken dat je geliefde je enkel graag ziet als je perfect bent. Het getuigt van weinig vertrouwen in hem/haar te vrezen dat hij/zij bepaalde periodes uit je verleden niet 'aankan'.

In het Hooglied wordt aangegeven dat de kwetsuren zijn aangebracht door mensen die vlakbij leven: 'De zonen van mijn moeder waren hard tegen mij.' Ja, precies de mensen die we graag zien, die dicht bij ons leven, onze 'broers en zussen', kunnen ons het diepste kwetsen. Dat is normaal: mensen waar je van houdt, vertrouw je. Als zij je op een of andere manier 'hard' behandelen, raakt dit je niet alleen in jezelf, maar ook in je basisvertrouwen. 'Als je je in liefde geopend hebt en je wordt niet aanvaard, blijft er een wonde die schrijnt en niet geheeld wordt... De vreugde van de liefde is het hoogst menselijk geluk, maar het lijden van de liefde de diepst menselijke smart.'^{xxvi} Precies deze vertrouwensscheurtjes en –scheuren uit het verleden zullen opduiken in je liefdesverhouding als evenveel duiveltjes uit dozen. Hoe worden ze hersteld, genezen, opdat je een ander weer helemaal kunt vertrouwen? Het gevoel dat iemand met veel respect naar je verlangt en je liefheeft is als een balsem voor je huid en je hart. De ervaring van Gods tedere liefde, die zo omvattend en barmhartig is, kan je genezen tot in de diepte.

*(1,6b) zij lieten mij hun wijngaard bewaken,
zo heb ik niet voor **mijn eigen wijngaard** kunnen zorgen.*

Wijngaard heeft in de bijbel een speciale betekenis, die duidelijk wordt door 'Het lied van de wijngaard' (Js 5,1-7). De wijngaard is de geliefde – van God. Het is het binnenste van de mens, dat door God wordt gevormd: 'Mijn vriend had een wijngaard... Hij spitte hem om, verwijderde de stenen en beplante hem met edelwingerd...' (Js 5,2). Dit vormen, zo mogen we geloven met Ps 139, gebeurt van in de moederschoot, waar Hij ons 'heeft samengevlochten... Mijn gebeente had voor U geen geheimen, toen ik in het verborgen werd gemaakt' (Ps 139, 15). In ons 'zelf' hebben we dus een plek waar God helemaal thuis is, waar Hij aan ons is 'gelijmd', zoals in de Statenvertaling wordt beschreven hoe diep de vriendschap van Jonathan en David was. Het is de mooiste kern in ons, helemaal door Hem gevormd.^{xxvii}

'Mijn', maar vooral zijn wijngaard, is de bron van alle goede vruchten van mijn leven. De plaats van waaruit al het goede dat ik doe wordt geboren. Soms kan het best dat God verzucht: 'Wat kon Ik nog voor *mijn* wijngaard doen dat Ik niet heb gedaan? Waarom bracht hij slechts wilde bessen voort, terwijl Ik verwachtte dat hij druiven zou dragen?' (Js 5,4). De vruchten van ons doen en laten kunnen dan nog wel wild zijn, we blijven *zijn* wijngaard. Hij behoedt en bewaart de diepste kern in ons, zijn barmhartigheid is telkens opnieuw in staat om van daar uit de genade te laten vloeien in ons leven. Om helemaal opnieuw te beginnen.

Soms zorgen wij zelf niet bijzonder goed voor deze wijngaard in ons. We beseffen nauwelijks dat hij er is, bewerken en bewaren hem niet. Soms zijn het anderen die ons helemaal opeisen voor zichzelf, zodat we eigenlijk ons wezen kwijtraken. 'Ik heb mezelf verloren', zeggen we dan. Ik ben aan mezelf voorbij gelopen. Je kunt uiteraard je hart aan iemand verliezen, maar als hij echt van je houdt, geeft hij het je ook terug, in veelvoud. Mensen die beweren je graag te zien uit egoïstische motieven, persen je uit, laten geen ruimte voor wie je als persoon bent. Ze geven je niet de kans om voor je eigen

wijngaard te zorgen. Want hoe diep de liefde tussen mensen ook is, ieder blijft toch nog zijn eigen persoon, zijn wezen behouden.

*(1,7) Zeg mij, mijn zielsbeminde, waar laat je je kudde grazen,
waar rusten je schapen in de middag?
Moet ik als een gesluierde de kudden van je vrienden afgaan?*

Wat dan als we besluiten, zoals het meisje, dat onze wijngaard niet al te goed bewaard kon worden? De heling vloeit voort uit het bemind worden door en het beminnen van de ander. Daarom de vraag: 'Zeg me, waar laat *jij* je schapen grazen?' Bevrijding van jezelf gebeurt door je blik naar de liefdevolle ander te richten.

Er zit psychologisch gezien toch wel een belangrijke dynamiek in deze eerste verzen. De erkenning van je schaduwzijde is noodzakelijk, dat zal wel niemand ontkennen. Maar even belangrijk is het jezelf op een bepaald ogenblik los te laten, je niet meer te fixeren op je 'bruine huid'. Als je je ogen te lang richt 'in eigen borst', vergeet je op den duur dat er ook nog een wereld buiten jezelf is. Je maakt van jezelf het middelpunt van de aarde. Als dat middelpunt dan gebroken blijkt te zijn, wordt het leven te zwaar...

Het geestelijk evenwicht van de verzen is verbazingwekkend: ik ben donker, maar ook bekoorlijk; ik heb een wijngaard, maar die is niet zo goed verzorgd; ik wil bij je zijn, want ik vertrouw je, ik geloof dat het goed is waar jij hoedt.

Merkwaardig, maar al in de zeven eerste verzen van het lied, noemt het meisje haar geliefde bruidegom, koning en herder. Drie namen die God doorheen de geschriften van de bijbel zichzelf geeft of krijgt. In Jezus vinden we ze ook terug: Hij is de ware bruidegom van de bruiloft in Kana, de koning die op een ezel Jeruzalem binnentrekt, de goede herder.^{xxviii}

In Gods wijngaard, bij zijn kudde mogen we helemaal opnieuw beginnen. De enige bron van bevrijding is mezelf los te laten en naar Hem te kijken. Dat is de groei die de melaatse langs een weg 'ergens in de stad' aflegt. Hij ziet zijn geschonden huid –

ze is niet overal mooi om te zien. Hij ruikt zijn wonden – ze stinken. Maar dan is er een kracht in hem die hem de ogen doet opslaan naar Jezus die langskomt. En de woorden die zomaar in hem naar boven komen: 'Heer, als u het wilt, kunt u me zuiver maken!' (Lc 5,12-13). Jezelf loslaten om je blik te hechten aan de ander...

Dat betekent dat de grond van elk godsverbonden leven het zoeken naar God is of beter: je door Hem laten vinden, of je religieus(ze), priester, vrije gezelschap, gehuwde of alleengaande^{xxix} bent. Altijd weer vragen: waar bent U? Waar verblijft U?

*(1,8) Als je niet weet waar hij hoedt, mooiste van alle vrouwen,
volg dan het spoor van de kudde
 en ga je geiten hoeden bij de tenten van de herders.*

Opnieuw een intermezzo, een adempauze om de vraag van het meisje naar de kudde van haar geliefde even in je op te nemen. Om de vraag naar God in je op te nemen: waar verblijft U? En ze te laten echoën in je hart.

Het koor wil haar geruststellen, wil haar helpen zijn kudde te vinden: volg het spoor van de herders. Deze verwijzing scheidt twee scènes van elkaar. Tot hier toe hoorden we enkel het meisje. Vanaf het volgende vers breekt de hartstocht van de jongen los.

Ook deze koorzang kun je in de mond van de Geest of de Kerk leggen. De Kerk die ons wil geruststellen en de weg wijst naar de liefde en dus naar Hem. Een heel bijzonder beeld hiervoor kregen we van een van haar 'herderinnen', Catharina van Siena. Zij vergelijkt het geloof, het zoeken naar God met een brug over een rivier. God staat aan de ene, de mens aan de andere kant. De brug is overdekt – met zijn barmhartigheid. Het is een middeleeuwse brug, met stalletjes en winkels waar de reizigers zich kunnen voeden en laten verzorgen, waar ze kunnen rusten. Dat is precies wat de Kerk doet: terwijl wij de weg van het geloof afleggen, op weg naar God, voedt zij ons met zijn Woord, laat ze ons rusten in zijn stilte, geneest ze ons met zijn sacramenten. Groeien in geloof kun je nooit zonder gemeenschap, zonder mensen die je begeleiden, ook al is het 'in' te denken dat geloven een allerindividueelste bezigheid is.

Zoals het geloof niet 'uitgevonden' moet worden, maar vanouds gegeven is in ons hart, moeten we ook de liefde niet uitvinden... Zoveel mensen die echt en zuiver hebben liefgehad, zijn ons voorgedaan. Nu en dan mag je je gerust eens afvragen: wie zijn de herders van de liefde voor mijn geliefde en mij? Wie wees of wijst ons de weg om lief te hebben?

*(1,9-2,3a) Mijn vriendin, je bent als de merrie voor de wagen van farao!
 Hoe bekoorlijk zijn je wangen tussen de oorhangers,...
 Ik zal gouden hangers voor je laten maken met zilveren balletjes!
 Terwijl mijn koning aan tafel zit, verspreidt mijn nardus zijn geur (...)
 Wat ben je mooi, mijn vriendin, wat ben je mooi!(...)
 Je bent mooi, mijn lief, en zo zoet! (...)
 Ik ben een krokus van de Saronvlakte, een lelietje van dalen.
 Ja, als een lelie onder de doorns,
 zo is mijn vriendin onder de meisjes!
 Als een kweeboom tussen het wilde hout,
 zo is mijn lief onder de jonge mannen!*

Plots verschijnt de jongen op het toneel! Zo onverwacht, als bij verrassing zullen de twee geliefden het hele lied bij elkaar opduiken. Eigenlijk doet God ook zo. Het is niet te tellen hoe vaak Hij zich 'plotseling' laat kennen in de bijbel, en ook weer even onverwacht verdwijnt. En wellicht ook in ons leven.

Mijn man vindt het heerlijk als ik er goed uitzie. Hij heeft er tijdens ons 15-jarig huwelijk een hobby van gemaakt me geregeld iets moois cadeau te doen: een nieuw kleedje, oorbellen... Je zou kunnen denken dat hij het nodig vindt me wat op te kalefateren, maar ik geloof dat er iets anders achter zit: hij wil het mooie in mij accentueren. Het Hooglied leert ons dat dit eigen is aan de liefde!

De beschrijvingen die je overal verspreid in het Hooglied vindt, zijn haast ontroerend, ook al zijn de beelden gedateerd. Het zou vreemd zijn als je geliefde je plots zo mooi zou vinden als de merrie voor de wagen van farao! Het ontroerende schuilt elders in: man en vrouw maken elkaar groot.

Hoe gewoon zijn wij voor elkaar geworden, hoe vanzelfsprekend. We zien en bekritisieren veel meer de kleine kanten die in onze ogen niet 'af' zijn. We benoemen bij elkaar veel te weinig de innerlijke en uiterlijke schoonheid. Daardoor maken we elkaar kleiner, 'kleineren' we. Hoe anders is de toon van dit bijbelboek! In verbazingwekkende gelijkwaardigheid - gezien de tijd - zingen hij en zij elkaars lof. Om dat te kunnen doen heb je 'duivenogen' (v. 15) nodig. Dat zijn ogen die liefdevol naar een ander kunnen kijken en blijven kijken – zo zacht en eenvoudig, helder én verliefd als een duif^{xxx}.

Tot op de dag van vandaag zit het loven ingebakken in het joodse geloof – en niet alleen de lof op God: als vrijdagavond de pater familias terugkeert uit de synagoge, spreekt hij voor het avondmaal begint een 'lofzang op de huisvrouw' uit en zegent zijn kinderen. Als je het Hooglied leest, krijg je de indruk dat het dat is wat hij en zij voor elkaar doen: elkaar loven en zegenen. En niet alleen in het eerste hoofdstuk van de liefde! Ook in hoofdstuk 4 tracht de jongen zijn meisje te beschrijven van kop tot teen. Voortdurend benadrukt hij het mooiste in haar. Hij raakt echter maar halverwege en merkt dan dat alle woorden tekortschieten. Dus besluit hij: 'Je bent volmaakt mooi!' (4,7). Aan het einde van het hoofdstuk neemt zij het over van hem. Uit hun liefdeszang kun je besluiten dat zij uniek zijn voor elkaar, als 'een lelie onder de doorns', zoals de jongen besluit in 2,1.

Zo bevestigd en bemoedigd te worden door een ander, is een enorme kracht, de 'grondslag van ons sociale bestaan' zegt dokter Terruwe. Als iemand je laat aanvoelen dat je echt 'goed' bent, gebeurt er een wonder in jezelf. Je durft altijd dichter tot jezelf te komen. Heel lang hebben mensen in gezinnen en gemeenschappen gedacht dat het veel beter was geen complimentjes te geven, omdat je daardoor hoogmoedig zou kunnen worden. We werden haast onmachtig om in elkaar het goede te zien, terwijl de minder fijne kanten wel in het oog sprongen en ook werden verwoord. Het vraagt een bekering van je binnenste, een gekeerdheid naar het goede in de ander om wie je liefhebt echt te bevestigen. Zo schenk je hem aan zichzelf en kan hij op zijn beurt een geschenk zijn voor anderen.^{xxxii} 'Terwijl mijn koning aan tafel zit, verspreidt mijn nardus zijn geur' (v.12) – geef ik het kostbaarste van mezelf. Uiteraard denken we bij deze uitdrukking meteen aan Betanië, waar Jezus werd gezalfd door een vrouw, die daarvoor een albasten vaasje met kostbare nardus gebruikte. Ook in het Hooglied vind je in 1,12 en 4,14 de

nardus. Hier openbaart nardusolie de intimiteit van de geliefde, dat wat zijn wezen uitmaakt. Nardusolie vertegenwoordigt in het gamma van parfums zowat het meest rijke spectrum. Symbolisch betekent het dus het aanbieden of zelfs offeren van het kostbaarste van jezelf. In het verhaal van de zalving in Betanië wil de vrouw dat dan ook doen: het kostbaarste van zichzelf aan Jezus geven, haar grote liefde, haar verlangen om dicht bij Hem te zijn, ook in het lijden. Nardus is datgene wat het mysterie onthult: de naderende dood van Jezus. Door Hem te zalven bevestigt de vrouw Jezus in zijn grootste liefdegave. Het heeft dan ook een diepe betekenis dat de geur van nardus het hele huis vulde en dat Jezus zegt 'Overal waar de blijde boodschap zal gebracht worden, zal men in herinnering brengen wat zij heeft gedaan' (Mc 14,9). Die geur van liefde hangt ook in het huis van de hoogliedzangers...

Konden wij maar geloven dat God naar ons kijkt als de twee mensen van het Hooglied naar elkaar kijken! Want we mogen ervan overtuigd zijn dat Hij ons ten volle ziet zoals wij zijn, met onze licht- en schaduwkant. En toch... heeft Hij ons lief, liever dan lief! Men zegt wel eens dat de ogen van de minnaar verblind zijn, want 'liefde is blind'. Ik geloof er niets van. Liefde doet je juist heel helder, heel scherp zien. Liefde doet je kijken met de ogen van God. Er is meer: hoe bruin of zwart we ook zijn, hoe vaak we ons al hebben vergist of bewust kozen om een verkeerde weg in te slaan, dankzij het goud en zilver van Gods liefdesverbond met ons, dankzij zijn barmhartigheid kan Hij alles in ons omkeren. Precies van onze littekens maakt hij onze schoonheid, midden in onze zwakheid wordt Hij kracht. Dat is meer dan zonden vergeten of uitwissen. Het is ver-geven, onze zonden worden als een feestlied op de barmhartige liefde.^{xxxii} Door Gods genade wordt 'wat eerst een andere soort verwonding was, een liefdewonde.'^{xxxiii}

In het Magnificat vind je dat heel sterk terug: 'Hij heeft de kleinheid van zijn dienstmaagd gezien!' zingt Maria. In het Grieks staat het werkwoord *epiblepein*, dat heel weinig wordt gebruikt; enkel als je wilt zeggen: 'zien zoals een gehuwde man zijn vrouw ziet'. Zo ziet God ons, zo ziet Hij vooral het mooie in ons, wil Hij het beste in ons te voorschijn beminnen. En wij 'worden' onder zijn ogen - tenminste, als wij ons willen 'blootgeven' aan zijn ogen. Nooit zal Hij er ons toe dwingen. Hoe contemplatief we ook trachten te leven, meer dan wij Hem ooit kunnen aanschouwen, aanschouwt Hij ons, in

de werkelijke zin van 'con-templari': rond iets gaan zonder het aan te raken.^{xxxiv} Maar als we ons zo liefdevol laten aankijken door Hem, komt onze 'nardus' vrij, het kostbaarste, het mooiste in ons, en verspreidt zich in het huis (1,12). Stel je voor dat Hij tegen je zegt: 'Wat ben je mooi, mijn vriend(in), wat ben je mooi!' (1, 15).

Zoals mijn man me cadeautjes geeft om het mooie in mij te accentueren, mag ik geloven dat God mij wil bekleden met het allermooiste: met zichzelf. 'Ik zal gouden hangers voor je laten maken, met zilveren balletjes!' heet het in het Hooglied (1, 11). Goud en zilver zijn in de bijbel beelden voor het kostbaarste, het beste, zoals ook Johannes van het Kruis spreekt over 'het zilver van het geloof' en 'het goud van alle essentiële gaven van het geloof'. Dit vers van het Hooglied drukt volgens de mysticus uit dat God zichzelf helemaal wil geven aan de mens.

Jezus is echt van het zuiverste goud. Hem toelaten je te bekleden met zichzelf is de roeping die al van in de moederschoot en nog meer vanaf ons doopsel, in ons werd gelegd.

De vrijmoedigheid waarmee het meisje uitroept 'Ik ben een krokus!' is hartverwarmend.^{xxxv} Je schaduwkant, je kleinheid en je beperktheid erkennen, is absoluut geen hinderpaal om je schoonheid te zien. We mogen geloven dat God ons liefheeft, dat we in zijn ogen de moeite waard zijn, 'een parel'. Jezelf naar waarde schatten is geen hoogmoed. In deze verzen wordt ook duidelijk dat naar jezelf kijken daarom nog niet verhindert de ander in volle schoonheid te zien. Daarbij komt een andere nuance die je niet meteen ziet: die van de bescheidenheid. 'Ik ben een krokus, een lelie in de Saronvlakte', zegt het meisje. De Saronvlakte is een vruchtbare en vooral bloemrijke vlakte aan de voet van de Karmelberg. Ze ziet haar schoonheid, maar voelt zich daarom nog niet beter dan anderen. Ze is één onder de velen. Het is in de ogen van haar geliefde dat ze een 'lelie tussen de doornstruiken' wordt, beter, mooier, liever, sierlijker dan alle anderen - gewoon uniek. Zij zal hem dan ook 'een appelboom tussen de bomen in het bos' noemen, al even zeldzaam. Terwijl de lelie door de eeuwen heen symbool is van zuiverheid, is de appelboom een erotisch symbool. In hun liefdesbetuigingen worden zuiverheid en erotische liefde eens te meer verenigd...